

**Milax gagates en Limax valentianus, twee zeldzame
naakte landslakken in Yerseke**

door

C. DEN HARTOG en A. J. J. SANDEE

(Hydrobiologisch Instituut afd. Delta-onderzoek, Yerseke)

Tijdens het maandelijks routine-onderzoek in de tuin van het Hydrobiologisch Instituut, afd. Delta-onderzoek verzamelde de tweede van ons op 29 augustus 1962 een naaktslak, welke als *Milax gagates* (Draparnaud, 1801) werd gedetermineerd. Het dier werd door Dr. C. O. VAN REGTEREN ALTENA anatomisch onderzocht en hij kon onze determinatie slechts bevestigen.

De soort voldoet aan de volgende beschrijving: Lengte 4-5 cm. Kleur variërend van donker geelbruin tot donkergrijs of bijna zwart, naar de voet toe lichter gekleurd. Kop met 2 lange bovenste tentakels, welke aan de bovenzijde grauwwaart zijn en zwarte toppen hebben. Op de kop 3 mediane zwarte lijnen, gescheiden door 2 ongekleurde lijnen. Schild met een duidelijke hoefijzervormige groeve, in het midden donkerder gekleurd dan aan de rand. Ademopening vlak achter het midden van het schild, zwart omlijnd. Rug duidelijk gekield, kiel gelijk gekleurd als de rugzijde. Aan weerszijden 8-10 longitudinale groeven evenwijdig aan de kiel. Lichaamsrand licht. Zool wit. Slijm taai en kleurloos.

In september en oktober werd de soort ook op andere plaatsen in Yerseke gevonden. In een moestuin aan de Burgemeester Sinkelaan was ze zeer algemeen. Op het terrein van een bloemisterij aan de Oude Torenstraat werd ook een exemplaar aangetroffen. De dieren leven verscholen onder stenen en hout en tussen plantaardige afval. Na regenweer en in de duisternis kruipen ze actief rond.

Milax gagates hoort thuis in West-Europa en is algemeen op de Britse eilanden (QUICK, 1960). In Nederland, waar ze haar areaalgrens bereikt, was ze slechts bekend van 2 plaatsen in Zuid-Limburg (SCHOUTEN, 1961). De soort staat bekend als een cultuurvolger en is ingevoerd in vele delen van de wereld (Zuid-Australië, Californië, Hawaï, Kanarische eilanden, Tristan da Cunha).

Op het terrein van de kwekerij aan de Oude Torenstraat vonden we 3 oktober 1962 onder een stuk hout langs een slootkant 2 exemplaren van een naaktslak, welke door Dr. C. O. VAN REGTEREN ALTENA als *Limax valentianus* Férussac, 1823 werd gedetermineerd.

De beschrijving van deze dieren luidt als volgt: Lengte $4\frac{1}{2}$ cm; zeer gelatineus. Kleur geelbruin. Bij het ene exemplaar lopen over de rug 2 overlangse banden en over het schild zelfs 3. Het andere exemplaar heeft slechts 2 lengtestrepen langs de rand van het schild. Tentakels licht gekleurd. De tekening op de kop is eenvoudig: een donkere mediane lijn, geflankeerd door twee ongepigmenteerde lijnen. De ademopening is slechts aan de bovenzijde zwart gerand. Alleen bij het staarteinde is een indicatie van een kiel aanwezig. Zool wit. Slijm helder en kleurloos.

Limax valentianus was nog niet eerder in Nederland aangetroffen. Hij hoort thuis op het Iberisch schiereiland, maar is in deze eeuw op vele plaatsen adventief opgetreden in kassen en bloemenkwekerijen, WALDÉN (1961), die aan deze soort een uitvoerige studie wijdde, vermeldt haar van zulke standplaatsen uit Engeland, Zweden, Duitsland, Denemarken en de Verenigde Staten. In Californië, Chili en de Kanarische eilanden is ze geheel ingeburgerd. Verdere opgaven van *Limax valentianus* komen van de Azoren, Zuid-Afrika, Australië, Paas Eiland, Juan Fernandez en Columbia.

De soort is nauw verwant met de inheemse *Limax marginatus* O. F. Müller, 1774 (= *L. arborum* Bouchard-Chantereaue, 1837). De laatste is grijs en heeft aan weerszijden 2 donkere overlangse banden. Verder zijn er verschillen in de radula en de vorm van het penis-aanhangsel.

Daar in het werk van KUIPER (1944) geen enkele naakte landslak voor Zuid-Beveland wordt opgegeven, willen wij besluiten met het geven van een lijst van de andere in Yerseke aangetroffen soorten:

Arion rufus (L., 1758)

Arion circumscriptus Johnston, 1828

Arion hortensis Férussac, 1819

Arion intermedius Normand, 1852

Limax maximus L., 1758

Limax flavus L., 1758

Deroceras reticulatum (O. F. Müller, 1774)

Deroceras laeve (O. F. Müller, 1774)

LITERATUUR

- KUIPER, J. G. J., 1944. Bijdrage tot de kennis der niet-mariene molusken van de provincie Zeeland. *Basteria* vol. 9, pp. 1-29.
- QUICK, H. E., 1960. British Slugs (Pulmonata; Testacellidae, Arionidae, Limacidae). *Bull. British Museum (N. H.) Zool.* vol. 6, pp. 103-226.
- SCHOUTEN, A. R., 1961. De Nederlandse Naaktslakken. *Wetensch. Meded. K.N.N.V.* no. 10 (2e editie), pp. 1-20.
- WALDÉN, H. W., 1961. On the variation, nomenclature, distribution and taxonomical position of *Limax (Lebmannia) valentianus* Ferrussac (Gastropoda, Pulmonata). *Ark. f. Zool.* (2) vol. 15, pp. 71-95, Pl. 1.

SUMMARY

The slugs *Milax gagates* (Draparnaud) and *Limax valentianus* Ferrussac have been found in the village of Yerseke (Province of Zeeland). The first species, which earlier was recorded from only two other localities in the Netherlands, is common in the gardens of the village.

Limax valentianus is recorded here for the first time from the Netherlands. In Yerseke it was found along the bank of a ditch on the terrain of a nursery-garden. The species is a native of the Iberian Peninsula but as a consequence of anthropochorous dispersal with decorative plants it is now widely spread in North and West Europe and in many other parts of the world.